

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ראשון

היכל
שמיני

מאמר
קרוב הוי' – תרצ"ב

מכבוד קדושת

אדמו"ר יוסף יצחק

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור מכת"ק

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים וארבע לבריאה

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

הרה"ח ר' אברהם אליעזר הלוי וזוגתו מרת פעשע לאה שיחיו

קליין

הרה"ח ר' שמעון וזוגתו מרת אסתר שיחיו גאלדמאן

הרה"ח ר' משה הלוי וזוגתו מרת מנוחה קריינדל

בניהם ובנותיהם

הרה"ח שלמה הלוי וזוגתו מרת חנה,

ובתם רחל

מרת זיסי ובעלה הרה"ח אהרן משה גראַסבוים,

ובנותיהם חי' מושקא וחנה מרים

מרת חנה ובעלה הרה"ח שניאור זלמן שפירא,

ובנם מנחם מענדל

הרה"ח יוחנן הלוי וזוגתו מרת אסתר יהודית,

ובתם מושקא

חי', שמואל זנוויל הלוי, מושקא

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

קליין

MAAMAR
KOROV HASHEM – 5692

Copyright © 2003
by

Kehot Publication Society

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

Order Department:

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213
(718) 778-0226 / FAX (718) 778-4148
www.kehotonline.com

All rights reserved.

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

Printed in the United States of America

הקרבתן הוא ע"י הכהן שהוא בחי' חסד, והיינו שצ"ל לאכללא שמאלא בימינא⁶⁵, דעיקר הכוונה הוא ההמשכה דוקא, וכמ"ש (66) לא לתהו בראה ולשבת יצרה, והיינו שהכוונה בההעלאה הוא שיהי' ההמשכה, וז"ע גמ"ח שהוא המשכה מלמעלמ"ט, דגמ"ח הו"ע המצות שהן המשכות וגילוי אלקות, ולכן הנה המצות נקראי' שלוחים וכדאי' במד"ת⁶⁷ כברו את המצות שהן שלוחי⁶⁸, ושלוחו של אדם כמותו⁶⁹, דשליח הוא גילוי, וכמא⁷⁰ רמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא, וכמו האברים שבאדם הנה בהם ועל ידם הוא המשכת החיות, הנה כמו"כ המצות הן אברים דמלכא שהן המשכות גילוי אלקות בעולם. והם הב' קוין דימין מצות ושמאל תפלה, והתורה היא בקו האמצעי שהיא בחי' המשכה עצמית, שהו"ע המשכת המוחין פנימיים ועצמים. וזהו על שלשה דברים העולם עומד, שהם הג' קוין היינו ההמשכות והגילויים הנמשכים ע"י ג' דברי' אלו, דאז הוא טוב הווי' לקויו, שגם עניני הטבע הנהגתם הוא בדרך למעלה מן הטבע בגילוי רב ובהשפעה מרובה. וזהו קרוב הווי' לכל קוראיו, באיזה קו שיהי', כי כל אחת מעבודות אלו טובים המה, וטוב הווי' לקויו לכל קו ביחוד, ומ"מ לכל אשר יקראוהו באמת, ואין אמת אלא תורה⁷¹, דמ"מ יש יתרון המעלה בקו האמצעי שהיא תורה לפי שהיא המשכה עצמית. ושיעור הכתוב הוא דקרוב הווי' לכל קוראיו, דכל מי שהוא קורא להווי', הנה הווי' קרוב אליו, אמנם בכדי שיהי' לכל אשר יקראוהו אַז אַלע זאָלין זאָיין קוראים להווי' הוא באמת, שהוא ע"י קביעות עתים לתורה ברבים.

(65) ראה זח"ג קעו, א.

(66) ישע"י מה, יח (ושם: לא תהו בראה לשבת יצרה).

(67) ויגש עה"פ [מו, כח] ואת יהודה. להעיר מלקו"ת ויקרא א, ג (הערת כ"ק אדמו"ר שם).

(68) ראה גם אוה"ת וישלח רמת, ב. סה"מ תרל"ג ח"א ע' נג. תרנ"ה ע' נו ואילך. לקו"ש

חכ"ה ע' 330 הערה 13.

(69) משנה ברכות לד, ב. קידושין מא, ב. וש"נ. וראה לקו"ת שם ב, א.

(70) ראה תקו"ד ת"ל (עד, סע"א).

(71) ראה ד"ה כי נר מצוה שנה זו (תרצ"ב). וש"נ.

אל מחוץ למחנה דוקא, וישנו פסולת דוּשמו אצל המזבח והי' נבלע במקומו, והיינו דגם הוא פסולת רק שיש בו גם חלקי הטוב שמתבררים ועולים. וכמו ביעקב דכתיב⁵⁶ ויאבק איש עמו שהעלה אבק תחת כסה⁵⁷, דאבק הוא מה דאשתאר מנורא⁵⁸, ויעקב בירר גם זה והעלה. וכמו⁵⁹ הוא בעבודה שבפסולת יש ב' מדרי', הא' מה שצריכים להרחיקו לגמרי, ואין בו שום בירור כלל, וצריכ' להוציאו מחוץ למחנה, והב' הוא ג"כ פסולת אבל יש בו איזה טוב שאפשר לבררו ולזככו. ובמדרי' פרטיות בעבודה הו"ע המרירות והעצבות, דמרירות הוא בחי' שמאל דוחה, היינו שמשפיל עצמו ומדחה א"ע, וכמו בגשמיות אנו רואין דכאשר האדם ח"ו יורד ממצבו ואבד הון רב ה"ה מתמרמר מאד על עצמו ותובע מעצמו, ער מאַנט באַ זיך, ומאשים את עצמו און ער עסט זיך, שהצער נכנס בעומק לבבו וממלא כל מוחו, וכן הוא בעבודה שתובע מעצמו ומתמרמר במאד, ער איז זייער פאַרביטערט על מעמדו ומצבו הלא טוב, ומוצא בכל ענין מעניניו הלא טוב, והצער שלו הוא ממלא מוחו ולבו, הנה הגם שזהו פסולת, דעבדו את הווי' בשמחה כתיב⁵⁹, וכן הנה המרירות עושה כיוון בהמוח, והעבודה בהשגה והתבוננות צריך להיות בדעת רחבה דוקא, ומ"מ הנה בפסולת זו יש גם טוב שמתברר, והוא מה שע"י המרירות בא לצעקה פנימית כמ"ש⁶⁰ ויצעקו אל הווי' וכתוב⁶¹ צעק לבם אל הווי', ואח"כ הנה ע"י המרירות הנה יבוא לשמחת הנפש, כמ"ש בסש"ב פכ"ו, והיינו שהשמח' שאחר המרירות הוא הוראה על אמיתת המרירות, וכמבואר בארוכה בסש"ב פל"א באופן ההתבוננות שמביאה את השמחה מהמרירות, וכאמרו ואין לך שמחה גדולה כצאת מהגלות והשבי', משא"כ העצבות היא אסקופה נדרסת⁶² לכל מיני רע ר"ל להיות שהוא כמיואש, דגם אפילו במילי דעלמא בבני חייא ומזונא הנה אל ימנע עצמו מן הרחמי⁶³ ובפרט במילי דשמיא שאין הדבר תלוי אלא בו, ובשעתא חדא וברגעא חדא⁶⁴ יכול להפטר מכל הרע ע"י תשובה אמיתית מעומקא דליבא. וזהו ב' הענינים דתרומת הדשן, שזהו תחלת העבודה וראשיתה, שהעצבות צ"ל בדחי' לגמרי, ורק ענין המרירות, וגם זה לברר הטוב שבו שהו"ע הויצעקו אל הווי' מקירות הלב בעת התפלה. וזהו העבודה דתפלה שהיא העלאה מלמטלמ"ע, און הייבין זיך העכער און איידעלער, והקרבת

בס"ד. צב"ר

קרוב הווי' לכל קראיו לכל אשר יקראהו באמת¹, וצ"ל², דבתחלת הכתוב אומר דקרוב הווי' לכל קוראיו, ואינו אומר בזה שום תנאי כלל, אלא דכל אשר יקרא אל הווי' הנה הווי' קרוב אליו לשמוע קריאתו, וכשאומר לכל אשר יקראהו באמת שמעמיד תנאי בהקריאה שתהי' באמת, וצ"ל מהו הקריא' באמ'. ולהבין זה³ הנה⁴ אמרו⁵ (אבות פ"א⁵) על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבוד' ועל גמ"ח, שהם ג' קוים שעז"נ⁶ טוב הווי' לקויו, דהטוב והגילוי דשם הווי' הוא לקויו, שממשיכים אותו ית' בבחי' קוין, שהו"ע המשכת המוחין במדות, וזהו שהעולם עומד, דעולם הוא בחי' ז"א ועמידת וקיום העולם שהם המדות הוא ע"י המשכת המוחין בהם. דזהו דכתיב (שה"ש ה' ט"ו) שוקיו עמודי שש' מיוסדים על אדני פו, ואי' במד"ר במקומו שוקיו זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראתו (מד"ר במדבר פ"י⁸), עמודי שש, שהי' מיוסד

(1) תהלים קמה, יח.

(2) ראה גם ד"ה קרוב ה' לכל קוראיו תרס"ח (סה"מ תרס"ח ע' קצו). תרפ"ז (סה"מ תרפ"ז ע' צא). תר"ץ.

(3) הבא לקמן — מיוסד על ד"ה פדה בשלום תרע"ח (סה"מ תרע"ח ע' צב ואילך). לקראת י"ט כסלו תש"ז נתן כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ ד"ה פדה בשלום הנ"ל ללמדו ברבים. המאמר יצא לאור בקונטרס בפ"ע (קה"ת, תש"ז). ולאח"ז נדפס בסה"מ תש"ז ע' 201 ואילך) בתוס' הערות ומ"מ מכ"ק אדמו"ר המועתקות לקמן. בעת ההתוועדות דש"ק מבה"ח כסלו ה'תשט"ז (תורת מנחם — התוועדות חט"ו ע' 214 ואילך) נאמר ג"כ מאמר זה.

ד"ה הנ"ל תרע"ח מיוסד על ד"ה וירא ישראל תרכ"ז (סה"מ תרכ"ז ע' רמט ואילך). והוא מיוסד על חלק מד"ה וירא ישראל לאדה"ז תקס"ד* — נדפס בסידור עם דא"ח ל, סע"ג ואילך (ד"ה להבין ענין תרומת הדשן**). ובתוס' הגהות כו' באוה"ת בשלח ע' תלב ואילך. וראה גם דרך חיים שער התפלה פמ"ו.

(4) מאכן ואילך (מלבד קטע המתחיל "יבוזה יובן מה שאי' במכילתא") נכלל בשינויים קלים בד"ה איש יהודי שנה זו (תרצ"ב).

(5) משנה ב.

(6) איכה ג, כה.

(7) עיין ויקרא רבה ספכ"ה. [אוה"ת] תהלים להצ"צ [יהל אור] יט, יא [ע' עא] (הערת כ"ק אדמו"ר בסה"מ תרע"ח ותש"ז שם).

(8) פיסקא א.

(* ראה גם אוה"ת צו ח"ג ע' תתא. חוקת ע' 27 (בהוצאת קה"ת, תשנ"ח. ובהוצאה ראשונה — אוה"ת במדבר ח"ו ע' א'תתעה). שה"ש ח"ב ע' תשכז.

(** ראה אוה"ת פ' ראה ס"ע תרפו ואילך: "וע' מזה בסידור בד"ה לה"ע תרומת הדשן והוא מהדרוש וירא ישראל את היד הגדולה בפ' בשלח תקס"ד". ובאוה"ת שה"ש ח"ב ס"ע תשכז ואילך: "ועמ"ש מענין מצות תרומת הדשן ע"פ וירא ישראל את היד ומקצתו הובא בסידור".

(56) וישלח לב, כה.

(57) חולין צא, א. זח"א קע, א. וראה תו"א ס"פ וישלח.

(58) זהר שם.

(59) תהלים ק, ב.

(60) שם קז, ו.

(61) איכה ב, יח.

(62) לשון הש"ס — עירובין צח, א.

(63) ראה ברכות י, סע"א.

(64) ראה זח"א קכט, א ואילך.

גם דקות הרע המונעים ומעכבים אותו מלהתקרב לאלקות. ולכן אומרים אז דוקא סלח לנו כו'. וזהו מצרף לכסף וכור לזהב ואיש לפי מהללו דוקא, דלפי אופן עבודתו בהלילול ושבח דפסוד"ז, והיינו דלפי אופן התפעלות נפשו בהתבוננות דפסוד"ז שבהם מתבאר ענינים המובנים ומושגי' בשכל כל אדם, דבמזמורי פסוד"ז מבואר ההלילול ושבח דכל הנבראי' העליונים והתחתונים, דהלילול הנבראי' הנה זה עצמו הוא קיבול חיותם, וכמו שאנו רואין בטבעי בנ"א דכאשר האדם מספר בשבחי חכם גדול ומופלג בחכמה או בגדולתו ועוז גבורתו של מלך רם ונשא, הנה הוא מרגיש בעצמו רוממות ועילוי ומתפעל על זה במאד ומתוסף לו חיות מענג נפשו בדיבורו בזה, וכן הוא בשיר הנבראים, כי גוף ועצם ההלילול והשבח הוא קבלת חיותם. והנה כאשר האדם מתבונן בזה שהוא מוציא בשפתיו ה"ה מבין ומשיג איך כי הנבראי' היותר גדולים בצבא שמים כמו השמש והירח צריכים לקבל שפע חיותם, וגם הנבראי' היותר קטנים הנה מזונם מוכן להם מאתו ית', וכמ"ש⁵⁰ עיני כל אליך ישברו ואתה נתן להם את אכלם בעתו, ואמרז"ל (כתובות דס"ז ע"ב) בעתם לא נא' אלא בעתו מלמד שכל אחד ואחד נתן הקב"ה פרנסתו בעתו, הכל לפי מה שהוא צריך כל יחיד ויחיד לפי לימודו, רש"י. וכאשר ישים האדם מוחו ולבו לזה הנה יתפעל על זה במאד ויוקבע בלבו הבטחון בהשי"ת בחוזק גדול ויעשה הסכם חזק בנפשו שלא יהי' לו שום מניעות ועיכובים בעבודת השי"ת. וזהו שהעבודה דתפלה הוא בקו השמאל, שהוא בחי' שמאל דוחה שעי"ז מגיע לבחי' ראש.

והנה בעבודת הקרבנות שהי' במקדש הי' ג"כ בחי' שמאל דוחה, והוא העבודה דתרומת הדשן. דהנה⁵¹ הדשן הוא האפר והפסולת הנשאר מהקרבן, דהקרבן הקרבן הוא שהטוב עולה ונכלל למעלה ונעשה ריח נחוח להוי"52, והאפר הוא הפסולת הנשאר שבוה הי' תרומת הדשן, ובתרומת הדשן הי' ב' עניני', הא' מ"ש⁵³ והרים את הדשן, ושמו אצל המזבח, שהי' נבלע במקומו⁵⁴, והב' מ"ש⁵⁵ והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה, והיינו שבפסולת גופא יש ב' מדרי', יש פסולת כזו שצריכי' להרחיקה ולהוציאה אל מחוץ למחנה, והגם שזהו פסולת הנשאר מן הקרבן והטוב שלו נתעלה, ומ"מ הנה יש פסולת כזו שאין לה שום תקנה כ"א להרחיקה בתכלית הריחוק ולהוציאה

- (50) תהלים קמה, טו.
 (51) ראה ג"כ סידור ד"ה להבין ענין תרומת הדשן* (הערת כ"ק אדמו"ר שם).
 (52) ויקרא א, ט. ועוד.
 (53) צו ו, ג (בדילוג).
 (54) ראה רש"י ד"ה תרומת הדשן — פסחים כו, א. יומא כא, א ובתוס' ד"ה נבלעין שם. רש"י ויקרא א, טז.
 (55) צו שם, ד.

(* הנ"ל הערה 3.

בששה ימים, מיוסדים על אדני פז אלו פרשיותי' של תורה, דששה ימים הם ששה מדות העליונות⁹, וכמ"ש¹⁰ כי ששת ימים עשה הוי' את השמים ואת הארץ, ואומר ששת ימים ולא בששת ימים¹¹, כי הששת ימים עצמם שהו"ע הששה מדות הם העולם, מיוסדי' על אדני פז שהם פרשיותי' של תורה, דתורה היא מוחין שהם החיות פנימי של המדות, דלמעלה אינו דומה כמו למטה, דלמטה הנה היסוד הוא למטה מהבנין, ולמעלה הנה היסוד הוא למעלה מהבנין¹². וזהו העבודה בהמשכת המוחין במדות, וכדאי' בפע"ח¹³, והעיקר הוא להמשיך בחי' מוחין פנימיים ועצמיים, דע"י המשכת המוחין בהמדות לא יש יניקת החיצונים מהמדות, שהרי מהמדות יכול להיות יניקת החיצונים, וכמו שאנו רואין במוחש במדות בנ"א הנה גם אפילו בדברים וענינים שהם דרכי התורה והמצוה, כמו בהוכחה בחיזוק שמירת קיום המצות וקביעות עתים לתורה וסידור הענינים שבוה, הנה מאחר שהדברים נעשים עפ"י המדות בלבד, בהכרח שמביא לידי דברים לא טובים, וגם שהם עפ"י תורה אבל בעיקרם הם מדות, וראי' לדבר מעבוד' דכתיב (משלי יח ב) לא יחפוץ¹⁴ כסיל בתבונה כ"א בהתגלות לבו, דהתגלות הלב לבד, היינו התרגשות והתפעלות המדות גם כשהם לעצמם יש בהם קצת טוב, הוא כסלות, כי מזה מסתעף יניקה לחיצונים, והיינו לבד זאת שצריכים להיות המדות שע"פ השכל, הנה עוד זאת שצריך להיות המשכת המוחין להמדות, דאז לא יש יניקה לחיצונים. דזהו"ע נט"י¹⁵ מה ששופכין מים על הידים¹⁶, ונטילת ידים הוא בג' פרקים שהם ג' ענינים כללי', הא' בקומו משינתו, הב' לתפלה ולכל דבר שבקדושה, והג' לאכילה, וטעם הדבר הוא שבסופי האצבעות יש צפרנים, וצריכים לדקדק שלא יהי' בהם דבר החוצץ אל הנטילה, והיינו דכפי הרגיל הנה שם הוא המקום שמתקבץ לכלוך מה שמונע בעד המים, וצריכים לנקותם היטיב שלא יהי' דבר החוצץ, כי הצפרנים הם בסוף הידים שהם המדות, ומשם יכול להיות יניקה לחיצונים, וכדאי' בזהר¹⁷ דבטופרה אחידן, וצריכים לנקות כל לכלוך שיש שם, שהוא

- (9) ראה ד"ה כי נר מצוה שנה זו (תרצ"ב).
 (10) יתרו כ, יא. תשא לא, יז.
 (11) ראה זהר ח"א רמז, א. ח"ג רחצ, ב. ועוד.
 (12) ראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) ערך יסוד. בד"ה הנ"ל תרע"ח מציין כאן: ועמ"ש בד"ה ויטע אשל רע"ח [סה"מ תרע"ח ע' ס].
 (13) להעיר מהקדמת פע"ח, שער תיקון חצות שם (הערת כ"ק אדמו"ר שם).
 (14) ראה לקו"ת במדבר צ, א (הערת כ"ק אדמו"ר שם).
 (15) ראה סידור שער נט"י [ק, ג ואילך]. דרך מצותיך מצות נט"י [סג, א ואילך] (הערת כ"ק אדמו"ר שם).
 (16) ראה גם ד"ה שאו ידיכם קודש תרצ"ד (סה"מ קונטרסים ח"ב שא, ב ואילך). אגרות-קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג ע' שו ואילך.
 (17) ראה זח"ב רח, ב. ע"ח ש"ט [שער קליפת נוגה] פ"ד, של"א [שער פרצופי זו"ן] פ"ב (הערת כ"ק אדמו"ר שם).

החיות של החיצונים, ולשפוך מים בחי' החכ' שהם המוחין, דע"י המשכת המוחין במדות אז לא יש יניקה לחיצונים. ונטילה זו הוא בקומו משינתו להעביר הרוח רעה השורה על הצפרנים, והיינו להתחלת העבודה צ"ל בהמשכת המוחין שהו"ע ההתבוננות שקודם התפלה, שהיא התבוננות כללי דבשעה שהאדם קם משינתו הנה תומ"י נופלים לו דאגות היום, כי בשעה שהאדם ישן הנה"ב מתענג והנה"ט מסכים על זה, ובקום האדם משינתו הנה הנפש הטבעי מתחיל להטריד את האדם בעניניו הגשמי, והיצה"ר מצייר לו כמה ציורים ומבלבלו במחשבות זרות בכדי למונעו מתורה ותפלה בציבור, וזהו"ע הנט"י להבריח הרוח רעה של היצה"ר, ויתבונן כי הוא ית' המחזיר נשמות לפגרים מתי"ס¹⁸ זימן לו פרנסתו, ולא ישים לב לפתויי הנה"ט. ונט"י שקודם התפלה הו"ע ההתבוננות כללי כמאמר¹⁹ ודע לפני מי אתה עומד. ונט"י שקודם האכילה הו"ע ההתבוננות שיתבונן האדם בכללות הכוונה דחיינו בעוה"ז, האם ירדה נשמתו בשביל לאכול ולשתות ושאר עניני החומר, ואז הנה לבד זאת אשר מאכלו יהי' רק כפי ההכרח לו רק במאכלי הכרח וימנע עצמו מן המותרות ומאכלי עידון, הנה עוד זאת שירבה לעשות צדקה ויתחזק בקיום המצות ויקבע עתים לתורה. דכללות ענין נט"י הוא המשכת המוחין עצמיים, היינו החכ' תורה שיהיו כל עשיותיו רק עפ"י התורה.

וזהו טוב הווי' לקויו, דהווי' הוא למעלה מן הטבע, הנה הטוב והגילוי שלמעלה מן הטבע, הוא לקויו, לאלו שממשיכים המוחין במדות, דהמשכה זו הוא ע"י הג' דברים תורה ועבודה וגמילות חסדים. דעבודה הוא העלאה מלמטלמ"ע, וגמ"ח המשכה מלמעלמ"ט, ותורה הוא קו האמצעי²⁰. והענין הוא, דהנה עבודה הוא עבודת הקרבנות²¹, דעיקרי הקרבנות²² הי' שחיטתן בצפון וכמ"ש²³ ושחט אותו על ירך המזבח צפונה לפני הוי', דקדשי קדשי' הי' שחיטתן בצפון דוקא²⁴, רצ"ל והלא צפון הוא בחי' גבור²⁵ ולמה קדשי קדשים שחיטתן בצפון דוקא. אך הענין הוא²⁶ דצפון הגם שזהו בחי' הגבור, הנה גבור דקדושה הוא תגבורת החיות, וכמו הגשמים שנקראים גבורה, וכמו גבורות גשמים (ברכות פ"ה מ"ב), דעיקר השפעת החיות הוא מהגשמים,

ועי"ז הנה נשבר רוחו בקרבו בבחי' לב נשבר ונדכה ונעשה שבירת החומריות בכלל, הנה עי"ז הוא תחת לראשי, שמתעלה לבחי' ראש שבנשמה. וכידוע⁴² דבנשמה יש בחי' ראש ורגל, דהנשמה המתלבשת בגוף שזהו הארה ומקצת הנשמה נק' רגל, ובחי' ראש דנשמה הוא עצם הנשמה שלמעלה מהתלבשות בגוף, ועי"ז שבירת החומריות מגיע לבחי' ראש דנשמה, וכאמרז"ל (עירובין די"ג ע"ב) כל המשפיל עצמו הקב"ה מגביהו, שע"י השפלות מגיע למעלה יותר, וכמאמר⁴³ רב מתיבתא מאן דאיהו רב איהו זעיר, מאן דאיהו רב בהגבה וישות הנה באמת איהו זעיר, שהוא נגד רצון ד', ומאן דאיהו זעיר, שהוא בהכנעה ושפלות, איהו רב. וזהו שע"י שמאל דוחה הוא בבחי' תחת לראשי. וגם להיפך שע"י בחי' ראשי הוא בבחי' שמאלו, והיינו דע"י העבודה בבחי' ראש ומוחין הוא בבחי' שמאל דוחה, שמרגיש ביותר גודל ריחוקו, כי כל כמה שמתקרב יותר גם דקות הרע הוא גס מאד. וזהו הטעם מה שבשמו"ע דוקא אומרים סלח לנו אבינו כי חטאנו, דלכאוו' היו צריכים לאמר זה בתחלת התפלה דוקא, ולמה בתפלת שמו"ע שהיא אחר פסודי"ז וברכת ק"ש וק"ש שאומרים שמע ישראל כו' והוא כעומד לפני המלך⁴⁴ בתכלי' הקירוב הנה אז דוקא אומרים סלח לנו אבינו כי חטאנו. אך הענין הוא⁴⁵, דהנה כתיב (משלי כ"ז כ"א) מצרף לכסף וכור לזהב ואיש לפי מהללו, וכמו בצירוף הכסף וזהב שהוא ע"י האש, דכל מה שהשלהבת גדולה יותר נעשה הצירוף ביותר, כמור"כ הנה ואיש לפי מהללו, דצירוף וזיכוך האיש הוא לפי מהללו, והיינו לפי אופן ההילול והשבח שלו בבחי' רשפי אש בתפלה כן הוא הצירוף וזיכוך הרע, וכמ"ש (שם כ"ה ד') הגו סיגים מכסף ויצא לצרף כלי, וכמו הכסף קודם הצירוף נראים גם הסיגים לכסף, ועי"י ההיתוך באש שהוא הצירוף מתברר ומזדכך הכסף ונעשה נקי מסיגים ופסולת, והפסולת נדחה לחוץ, כמור"כ הוא בעבודה, דקודם התפלה דרך איש ישר בעיניו⁴⁶, דכשלא עשה מה שאסור ועוד קיים איזה מצוה או עסק בתורה מדמה בנפשו שהוא קרוב לאלקות, ובאמת הנה כספך הי' לסיגים⁴⁷, דכסף הוא תשוקה וכמ"ש⁴⁸ כי נכסוף נכספת, ופי' כספך הי' לסיגי' דגם אם לפעמים מתעוררים באיזה התעוררות לעבודה שבלב זו תפלה⁴⁹ הי' לסיגי' שאין זה אמיתי כלל, ועי"י העבודה בתפלה שבא במדרי' הקירוב ה"ה רואה איך שבאמת הוא מרוחק מאלקות, כי אז נראה ונרגש אצלו

(18) ברכת "אלקי נשמה" (ברכות ס, ב).

(19) ראה ברכות כח, ב.

(20) ראה המשך תער"ב ח"ב ע' תשמב ואילך.

(21) ראה מפרשים לאבות פ"א שם.

(22) כנראה הכוונה על קרבן התמיד. וראה תו"א [וישב] כט, ג. שערי אורה ד"ה בכ"ה

בכסלו פכ"א [ט, סע"ב ואילך] (הערת כ"ק אדמו"ר שם).

(23) ויקרא א, יא. וראה גם ויק"ר פ"ב, יא.

(24) משנה זכחים רפ"ה.

(25) מאורי אור צ, כו. ובכ"מ.

(26) ראה ג"כ אור התורה בראשית רפג, ב ואילך (הערת כ"ק אדמו"ר שם).

(42) תו"א [שם] פו, ב. ועוד (הערת כ"ק אדמו"ר שם).

(43) ח"א קכב, ב. ח"ג קסח, א (בשינוי הסדר (הערת כ"ק אדמו"ר שם)).

(44) ראה שו"ע אדה"ז אר"ח סצ"ו ס"א. סצ"ז ס"ב. סק"ד ס"ב. ועוד.

(45) ראה תו"א הוספות לפ' תשא קיא, ג ואילך.

(46) משלי כא, ב.

(47) ישע"י א, כב.

(48) ויצא לא, ל (ושם: נכספתה. ובפיוט ידיד נפש: נכסוף נכספתי).

(49) תענית ב, א.

וכמ"ש (ישעי' נ"ה י') כי כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים ושמה לא ישוב כי אם הרוה את הארץ והולידה והצמיח ונתן זרע לזרע ולחם לאכל, ומ"מ נקראי בשם גבורה לפי שהם מחולקים בטיפין טיפין ויורדים בגבורה, וזה עצמו הוא החדס²⁷. וכן הנה בגוף האדם הרי הדם הוא גבורה וכתוב (ויקרא י"ז י"א) כי נפש הבשר בדם היא וגו' הרי הוא הנפש, דלהיות דגבו דקדושה הוא תגבורת החיות, וזהו דכתיב (תהלי' צ' י') ימי שנתינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה וגו', הרי דאריכת ימים הוא מבחי הגבו דוקא, ואמרז"ל (גיטין כ"ח ע"א) כיון דאיפליג איפליג, הרי שזהו חיות שבבחי הפלגה לא כמו בחי החיות תמיד, ומהאי טעמא הנה כל העלאה הוא מבחי הגבו, להיות דהעלי' צ"ל בתגבורת החיות דוקא והיינו בבחי רשפי אש שזהו דוקא מבחי הגבו, דחדס בכלל הוא בבחי המשכה שהוא בקרירות, ורשפי אש הוא מבחי הגבו דוקא, ועי"ז דוקא הוא העלי'. וכן הוא בעבודה בנפש האדם דיש ב' אופני העבודה, הא' הוא העבודה בהמשכת גילוי אלקות למטה, והב' לזכך ולחצוצה א"ע וכל עבודתו הוא לעלות ולהכלל באלקות, ואנו רואין במוחש בעניני עבודה דנקל יותר לחפוץ שיהי' גילוי אלקות למטה מכמו לפעול הכליון והתשוקה להיו' בבחי עלי' והתכללות למעלה. ובאמת הנה העבודה דעלי' היא עבודה גדולה יותר מכמו העבודה בבחי המשכה וכמאמר העולם ארויף איז שווערער ויא אַראָפּ. וזהו דשחיתת קדשי קדשים הוא בצפון דוקא, והיינו דע"י קרבנות אלו הנה העלי' היא בבחי קדש הקדשים. דכמו"כ הוא בתפלה שכנגד הקרבנות שצ"ל בחי רשפי אש התשוקה והצמאון לעלות למעלה, והוא החיות שבתפלה, דאווונען מיט אַ גישמאַק און מיט אַ ברען, שזה מוציא נפשו רוחו ונשמתו ממעמדו ומצבו ומרוממו בעילוי אחר עילוי בהשליכות תפלה, והיינו דלכד זאת שהתפלה בחיות מעורר בו האמונה פשוטה הקבועה בתוך נקודת לבבו שלפני הוי' ישפוך יסחו²⁸ ולפניו ית' יגיד צרת לבבו, הנה עוד זאת הרי החיות, דער געשמאַק באמירת תיבת²⁹ התפלה, מוציאו מן החולין שלו, עס נעמט אים אַרויסי פון זאַיינע חומריות, ומעמידו במקום אורה, אַז עס וערט באַ אים נתחזק דער בטחון בהוי', וכבן העומד לפני אביו בוכה ומתחנן על נפשו הרי מתעוררים רחמי האב עליו, והבן הנה בזה גופא הרי מתחזק כחותיו, פון דעם אַליין ואַס ער האַט אַ טאַטין ואַס פאַר אים איז ער שופך את לבבו, הנה מזה גופא נעשה לו מרווח. כן אנחנו כל ישראל בעמדינו בתפלה לפני אבינו שבשמים הנה מזה עצמו מתחזקים הכחות בתקוה טובה ובבטחון גמור. והרשפי אש שבתפלה שורף האש זר של הנה"ב ונשרפים המחשבות רעות והרהורים רעים, ורתיחת הדמים של הנה"ב נהפך לטוב להיות

(27) ראה לקו"ת ואתחנן יג, ג. מאמרי אדמו"ר הזקן פרשיות ח"ב ע' תשכב. סהמ"צ להצ"צ כג, א. ובכ"מ.

(28) תהלים קב, א.

(29) כ"ה בכי"ק ואוצ"ל: תיבות.

בבחי תוקף הרשפי אש דקדושה בקיום המצות ובהנהגות של מדות טובות, דהאותיות דמחשבות רעות והרהורי רעים צריכים לבטלם ולהעבירם לגמרי מכל וכל, דזהו"ע העונש דכף הקלע³⁰ ר"ל מה שמנערין את האותיות דמח' ודיבורים הלא טובים שנקלטו בהנשמה מהדברים בטלים שמדברי' בעוה"ז, כי אותיות המחשבות והרהורים רעים אינו שייך בהם עלי', והיינו דרתיחת הדמי' דנה"ב שייך בהם עלי' אבל האותיות דמחשבות והרהורים אין שייך בהם שום עלי' כ"א צריכים להעבירם, ואפשר על ב' אופנים, הא' ע"י שריפה ברשפי אש החיות דתפלה, והב' ע"י הבכי', דדמעות מכבסין³¹ ומוחקים האותיות, וכמ"ש (איכה ב' י"ח) חומת בת ציון הורידו כנחל דמעו וגו'³², דמים אלו ג"כ באים מאש הגבו, דדמעות באים מכיוון המוחין³³. וזהו דתפלה במקום הקרבנות³⁴, דכשם שרזא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס³⁵ כך התפלה עיקרה בבחי העלאה.

ובזה יובן מה שאי' במכילתא (בשלח פ"ו) ע"פ³⁶ והמים להם חומה מימינם ומשמאלם, מי גרם להם לישראל להנצל, מימינם ומשמאלם, מימינ' בזכות התורה שעתידין לקבל, ומשמאלם זו תפלה, מפני שהתפלה הוא כנגד הקרבנות שהם בחי העלאה, וענינו בעבודה הוא בחי שמאל דוחה³⁷ שעז"נ³⁸ שמאלו תחת לראשי³⁹, דע"י שמאל דוחה שבתפלה באים לבחי' ומדריגת ראשי. דהנה אמרז"ל⁴⁰ אין עומדין להתפלל אלא מתוך כבוד ראש, ופרש"י הכנעה ושפלות⁴¹, והיינו דע"י היותו ממארי דחושבנא בפרטי הענינים שלו במחדו"מ

(30) ראה תניא פ"ח (יג, א). לקו"ת פינחס עה, ג. סהמ"צ להצ"צ קמב, א ואילך. סה"מ תרל"ה ח"ב ע' שעג. וראה גם לעיל המשך ר"ה שנה זו (תרצ"ב) פ"ד.

(31) ד"ה ויעמוד העם, תרנ"ח [סה"מ תרנ"ח ע' קפה ואילך] ועוד. וראה תו"א [וישב] כט, א ור"ה שמן וקטורת תרע"ז [סה"מ עזר"ת ע' קטו ואילך] * (הערת כ"ק אדמו"ר שם).

(32) ראה גם שערי אורה ד"ה בכ"ה בכסלו פי"א-יב. סה"מ תרס"ה ע' רטז. המשך תרס"ו ע' רסו. ד"ה נשא תרע"ג (סה"מ תער"ב-תרע"ו ע' רסא).

(33) ראה שערי אורה ד"ה וקבל היהודים פ"ה וי"ט [פט, ב. צד, א] (הערת כ"ק אדמו"ר שם).

(34) ברכות כו, א-ב. זח"ב כ, ב. ועוד.

(35) ראה זהר ח"ב רלט, א. ח"ג כו, ב.

(36) בשלח יד, כח.

(37) ראה סוטה מז, א.

(38) שיר השירים ב, ו.

(39) ראה תו"א תשא פה, ג ואילך.

(40) ברכות רפ"ה.

(41) התיבה ושפלות אינה ברש"י (ואינה בהגהות הצ"צ על ד"ה אין עומדין, שנדפסו בדמ"צ ח"ב רנד, א [אזה"ת מארז"ל ע' יג. ע' יח]). ובאה לתוספת ביאור ענין ההכנעה. ולהעיר מלקו"ת בלק עא, ג. רמ"א בשו"ע או"ח סצ"ח סוס"א (הערת כ"ק אדמו"ר שם. וראה גם לקו"ש חל"ד ע' 69).

(* ראה גם ד"ה בכ"ה בכסלו דש"פ וישב תשט"ז (תורת מנחם — התוועדות חס"ו ע' 288 ואילך).